

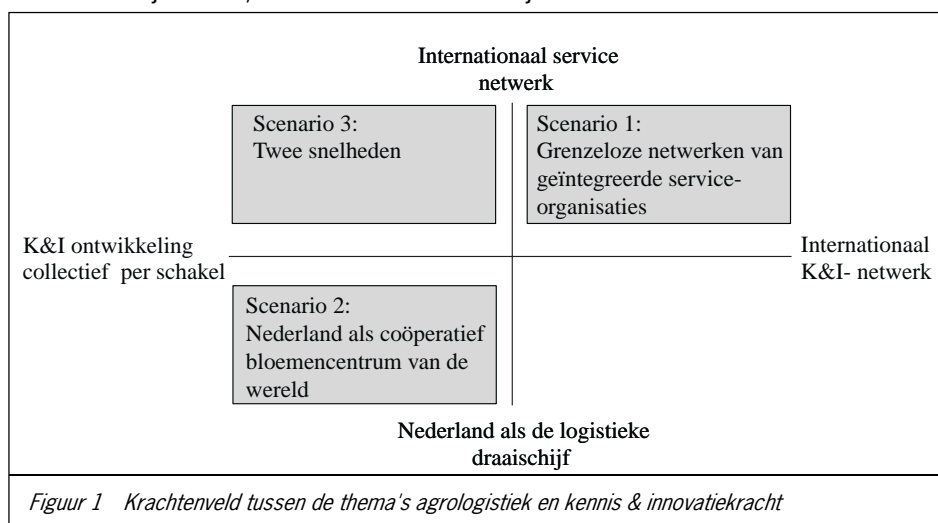
EEN VITAAAL SNIJBLOEMENCLUSTER IN 2010

Karin Zimmermann en Erick Westerman

Diverse partijen in het Nederlandse snijbloemencluster werken aan een meerjarige toekomstvisie. Het Ministerie van LNV wil door middel van een scenario-onderzoek deze processen ondersteunen. De centrale vraag in dit scenario-onderzoek is welke strategieën het Nederlandse snijbloemencluster moet volgen om in 2010 nog vitaal te zijn. Onder vitaal wordt in dit verband verstaan: alle schakels uit de keten zijn in het cluster vertegenwoordigd, er is sprake van een groeiende omzet en toegevoegde waarde, het cluster is een trekker van vernieuwingen en het geniet respect vanuit de maatschappij en de markt, onder meer op grond van een duurzame aanpak van productie en distributie.

Drie scenario's

Er zijn drie toekomstscenario's ontwikkeld. Elk scenario draait om de thema's agrologistiek en kennis & innovatiekracht. In figuur 1 zijn de scenario's in het krachtenveld tussen beide thema's weergegeven. De ontwikkelingen van het thema agrologistiek voltrekken zich in het spanningsveld tussen het ontstaan van een internationaal servicenetwerk en Nederland als logistieke draaischijf. Het thema kennis & innovatiekracht ontwikkelt zich in het spanningsveld tussen collectief en privaat georganiseerde kennisnetwerken. Aan de hand van deze scenario's zijn in samenspraak met sectordeskundigen strategieën opgesteld die bij alle toekomstige ontwikkelingen van waarde kunnen zijn. Vervolgens is nagegaan welke taken daarbij zijn weggelegd voor het bedrijfsleven, en welke rol het bedrijfsleven verwacht van de overheid.

Strategische reflectie

Om vitaal te blijven, moet de Nederlandse snijbloemensector de komende jaren meer als één geheel gaan opereren. Dit doel kan bereikt worden door de samenwerking van alle schakels in de sector. Bovendien moet de sector openstaan voor nieuwe (internationale) ontwikkelingen om daarin de regie te kunnen houden. Bevordering van innovatiekracht en behoud van een collectieve kennisstructuur zijn noodzakelijk om de internationale concurrentie voor te blijven. Een pro-actieve instelling van individuele spelers is daarbij van groot belang.

Afzonderlijke strategieën bedrijfsleven

- detailhandel
Binnen de detailhandel (Nederlandse bloemistwinkeliers) moet onderlinge samenwerking leiden tot bundeling van inkoop, waarbij door toepassing van ICT directere bestelsystemen kunnen worden ingevoerd. Verder zijn specialisatie en voortgaande professionalisering belangrijke speerpunten. Dit vereist meer aandacht voor het onderwijssysteem.
- bloemengroothandel
De basisstrategie voor de bloemengroothandel is het kiezen van een bepaald type afzetkanaal. Ligt de focus op het internationale grootwinkelbedrijf, wordt een 'eindproduct' geleverd, met hoge eisen aan het serviceniveau. Kennisontwikkeling en aanwezigheid dicht bij de klant zijn gewenst, wat noodzaakt tot buitenlandse vestigingen. Voor bedrijven die zich op traditionele bloemistwinkeliers richten, zijn de veranderingen minder ingrijpend. De verkeerscongestie bemoeilijkt de toenemende behoefte aan frequente en snelle leveringen. Dit vergt een collectieve aanpak met grootschalige projecten gericht op alternatieve vervoersmogelijkheden en standaardisering van transportmiddelen.
- veilingen
Naast het aanbieden van een 'marktplaats' gaan veilingen zich meer richten op het faciliteren van logistieke processen (bijvoorbeeld informatiestromen en financiële afwikkeling). Niet alle productstromen hoeven fysiek via de Nederlandse veilinglocatie te lopen. Daarnaast blijven de veilingen het initiatief nemen bij de aanpak van de grote thema's binnen de sector, zoals het stroomlijnen van processen.
- primaire producenten
Logistiek en samenwerking in de keten krijgen ook bij de primaire producenten een plek op de agenda. Belangrijke elementen in hun strategie zullen moeten zijn: het open staan voor nieuwe ontwikkelingen, het accepteren van risico's, het aangaan van allianties, en het doorvoeren van productdiversificatie, automatisering en schaalvergroting. Naast de bestaande collectieve kennisontwikkeling zullen ondernemers meer vermogen moeten ontwikkelen om zelf te leren. Grote en kostbare innovaties, zoals oogstrobotisering, worden gezamenlijk ontwikkeld door consortia van bedrijven in combinatie met collectief onderzoek.
- uitgangsmaterialensector
Voor de uitgangsmaterialensector vormt de hele wereld al de marktplaats. Verdergaande internationalisering betekent voor deze schakel dan ook geen fundamentele verandering in strategie. Ketenomkering in de zin van denken vanuit de consument vereist echter wel meer afstemming met andere ketenpartners. Door schaalvergroting zullen de bedrijven meer individueel gaan investeren in Research & Development. Voor fundamenteel onderzoek, gericht op de ontwikkeling van nieuwe resistenties of verdelingstechnieken, blijven samenwerkingsverbanden belangrijk.

Taken van de overheid?

Alle schakels van het snijbloemencluster dringen aan op:

- voldoende samenhang in het overheidsbeleid; specifiek beleid voor een bepaalde schakel heeft consequenties voor de andere schakels;
- het instandhouden van het kennisnetwerk en het faciliteren van innovatief vermogen;
- veel aandacht voor agrologistiek, uitmondend in oplossingen voor logistieke knelpunten en de ontwikkeling van nieuwe logistieke concepten;
- het bevorderen van de internationalisering.

Aanvullend zien de bloemistwinkeliers de rol van de overheid vooral bij het onderwijs en bij het verbeteren van de samenwerking tussen het bedrijfsleven en het onderzoek. De bloemengroothandel verwacht steun bij

haar streven om zich dichterbij de markt te vestigen door pilotprojecten, fiscale regelingen, begeleiding en aanpassen van bestaande subsidieregelingen (bijvoorbeeld gericht op Oost-Europa). De veilingen willen meer aandacht voor agrologistieke thema's in onderzoek en onderwijs. De primaire sector verwacht van de overheid een faciliterende rol. Sleutelwoord is: gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bedrijfsleven en overheid moeten samen werken aan duidelijk gestelde doelen ten aanzien van gewasbescherming, energie en meststoffenverbruik. De veredelings- en vermeerderingssector ziet als belangrijke taken voor de overheid het waarborgen van vrij verkeer van uitgangsmaterialen onder nieuwe fytosanitaire richtlijnen, een betere bescherming van intellectueel eigendom op internationaal niveau én het instandhouden van Nederland als vitaal kenniscentrum op bloemengebied.

Meer informatie:

Rapport 2.03.17 *Scenario's voor een vitaal Nederlands snijbloemencluster in 2010. Naar robuuste strategieën voor bedrijfsleven en overheid*